

Recenzie

JANOŠKO, Pavol; NESLUŠANOVÁ, Silvia: Škola s inkluzívnou klímou

Ružomberok: VERBUM 2014, 98 s. ISBN 978-80-561-0193-3

Publikácia autorov pôsobiacich vo vysokoškolskom prostredí Janoško, P. – Neslušánová, S. sa zaoberá problematikou etablovania inkluzívneho vzdelávania v materských a základných školách. Obsahuje tri teoretické kapitoly, ktoré slúžia ako podklad pre spracovanie štvrtej empirickej časti.

Prvá kapitola približuje zahraničné odborné stretnutia za účelom formulácie základných východísk konceptu inklúzie a ich dopad na historickú zmenu v chápaní inkluzívneho vzdelávania. Teoretické východiská na podporu inklúzie sa stali podnetom pre ratifikáciu dôležitých dokumentov, ako aj vzniku nových národných a nadnárodných projektov. Nejednoznačnosť napĺňania princípov inkluzívneho vzdelávania v praxi, demonštruje na príklade niekoľkých autorov a ich názorov na vymedzenie pojmu inklúzie. Ďalej sa zaoberá kľúčovými komponentmi v prostredí školy, ktoré vplývajú na úspešnosť presadzovania myšlienok inklúzie a možnými nástrahami zabraňujúcimi jej napĺňaniu. Vymedzením cieľov inklúzie v školskom prostredí sa snaží identifikovať možnosti zmien na praktickej úrovni, pričom nezanedbáva ani jej samotných aktérov počnúc učiteľským kolektívom až po adaptáciu žiaka s postihnutím, narušením alebo ohrozením.

Druhá kapitola prináša poznatky o rodinne a jej funkčnosti, ktorá sa významným spôsobom podieľa na formovaní proinkluzívnych názorov a postojov. Popisuje rodinu ako vzťahový systém, ktorej základom je triádové rodinné zoskupenie. Následne na to nadväzuje analýza primárnej a sekundárnej vzťahovej väzby a jej vplyv na osobnosť dieťaťa. Zaoberá sa popisom životného cyklu rodiny, jednotlivca a psychickými potrebami, ktoré sú v nej satureované. Upozorňuje na možné faktory, príčiny nefunkčnosti rodiny, pričom ich dáva do protikladu s charakteristickými prvkami vnútorných a vonkajších zdrojov reziliencie rodiny, podieľajúcich sa na jej funkčnosti.

Tretia kapitola je venovaná samotnému školskému prostrediu v prepojení na inkluzívne vzdelávanie. Identifikuje vzájomné vzťahy medzi kvalitou, kultúrou, klímou školy a klímou triedy podieľajúcich sa na výslednom efekte inklúzie. Zaoberá sa zmenou postavenia pedagóga v kontexte inkluzívnej edukácie, požiadavkami a kompetenciami kladnými na jeho osobnostný a profesijný rast. Záverom identifikuje bariéry úspešnosti školskej inklúzie, pričom popisuje najčastejšie sociálno-patologické javy, týkajúce sa detí v školskom veku ako sú prejavy záškoláctva, šikanovania, syndrómu CAN,

kriminality, smútku a stresu žiaka v nadväznosti na možnosti riešenia daných problémov sociálnym pedagógom alebo iným odborným zamestnancom školy.

Štvrtá kapitola predstavuje výsledky výskumu v rámci projektu KEGA č. 035UK-4/2013, ktorého cieľom bolo zmapovať faktory ovplyvňujúce úspešnú inklúziu v materských školách. Prvá časť výskumu bola realizovaná prostredníctvom dotazníku, zameraného na zmapovanie faktorov, ktoré ovplyvňujú úspešnú inklúziu v bežných materských školách. Výsledky prinášajú porovnania ohľadom týchto sedem oblastí týkajúcich sa inkluzívnej edukácie a to: rámcové podmienky a využitie zdrojov, proces výchovno-vzdelávacej činnosti (výchovy), riadenie a organizácia, vzájomná interakcia, postoje k inklúzii, kooperácia školy s inými zariadeniami, vzdelávanie a ďalšie vzdelávanie zamestnancov. Súbežne s kvantitatívnou fázou výskumu prebiehala aj kvalitatívna fáza výskumu zameraná na hlbšie porozumenie aspektom inkluzívnej sociálno-výchovnej činnosti. Výskumné zistenia poukazujú na sedem dôležitých faktorov, ktoré sú predpokladom úspešnej inklúzie v materských školách na Slovensku a podporujú efektívnu terapeutickú a sociálno-výchovnú činnosť v školskom prostredí a to klíma materskej školy, odborný zamestnanec, asistent pedagóga, osвета inklúzie, sociálna sieť v spádovej oblasti, navýšenie štátneho rozpočtu, participatívne povedomie spoločnosti, komunity. Na záver obsahuje odporúčania ako zlepšiť podmienky inkluzívneho vzdelávania v školskom prostredí v súlade s výsledkami výskumného šetrenia.

Predkladaná publikácia je spracovaná veľmi prehľadne, jednotlivé kapitoly poskytujú dostačujúci prehľad o problematike inklúzie v školskom prostredí, pričom nezabúdajú upozorniť na nedostatky v tejto oblasti týkajúcich sa aj absencie odborných zamestnancov na školách (napr. sociálny pedagóg). Výskumná časť poskytuje relevantné podnety ohľadom zlepšenia praktických podmienok realizácie inkluzívneho vzdelávania v materských školách. Zároveň môže poslúžiť ako vhodný podnet pre jednotlivých aktérov podieľajúcich sa na procese inklúzie k ich vlastnej sebareflexii, ako možno ciele inklúzie pretaviť do praktickej roviny.

Jana Turčeková

PdF TU Trnava

so školiacim pracoviskom UVSU SAV Bratislava